

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/1/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8311200414
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 10. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2012:8311200414.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Márie Kupkovej a JUDr. Jany Burešovej v právnej veci žalobcu Telefonica Slovakia, s.r.o., Einsteinova 24, Bratislava, zastúpeného Mgr. Ľudovítom Pavelom, advokátom so sídlom v Košiciach, Mlynská 2, proti žalovanej P. H., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. XX, J., toho času na neznámom mieste, zastúpenej opatrovníčkou P. K., pracovníčkou OS Vranov n/Topľou, o zaplatenie 795,96 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo 4.10.2011 č.k. 6C 131/2011 - 77 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené.

Nepriznáva účastníkom náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 466,89 Eur s prísl., ako aj trovy konania vo výške 71,68 Eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vyslovil, že určuje, že zmluvná podmienka v Dodatku k zmluve o pripojení z 30.10.2007 v bode 2.3 „záujemca, resp. účastník a poskytovateľ sa dohodli, že ak záujemca, resp. účastník poruší niektorú z povinností podľa tohto dodatku, záujemca, resp. účastník sa zaväzuje uhradiť zmluvnú pokutu vo výške 9.913,45 Sk“, je ako neprijateľná, neplatná.

Súd prvého stupňa mal za preukázané, že medzi účastníkmi konania došlo k uzatvoreniu zmluvy o pripojení a následne aj k uzatvoreniu dodatku k zmluve o pripojení, na základe ktorého žalobca poskytol žalovanej mobilný telefón za zvýhodnených podmienok a žalovaná sa zaviazala na využívanie dohodnutých mesačných programov po dobu 24 mesiacov. Žalovaná porušila podmienky zmluvy tým, že neuhradila žalobcom vyfakturované poskytnuté služby v lehote splatnosti jednotlivých faktúr, spolu vo výške 466,89 Eur, preto súd prvého stupňa v tejto časti žalobe vyhovel. Ďalej súd prvého stupňa zistil, že pre prípad porušenia zmluvných podmienok žalobca dojednal ako sankciu zmluvnú pokutu, avšak súd prvého stupňa v tejto časti žalobu zamietol, nakoľko v prípade jej vyhovenia by nielen porušil zákon, princípy súkromného práva, ale došlo by aj k porušeniu záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z členstva v Európskej únii. Hoci žalobca výslovne neoznačil zmluvu podľa toho, o aký typ zmluvy ide, časť zmluvy o pripojení predstavuje kúpnu zmluvu, ktorá je súčasne viazanou zmluvou k zmluve o pripojení. Za relevantnú považoval skutočnosť, že zmluvná pokuta má zohľadňovať zľavnenú cenu mobilného telefónu a v prípade predčasného ukončenia garantovať návratnosť prostriedkov investovaných do zľavy pri odpredaji telefónu. Zmluvná pokuta však súběžne neprímerane ukracuje spotrebiteľa. Súd prvého stupňa zdôraznil, že paušálny mesačný poplatok za užívanie programu predstavoval 7,20 Eur vrátane DPH, pričom zmluvná pokuta 329,07 Eur vo vzťahu k mesačnému poplatku predstavovala 45

-násobok. Žalovaná sa podľa zmluvy zaviazala zotrvať v zmluvnom vzťahu so žalobcom 24 mesiacov a po túto dobu mala platiť paušálny mesačný poplatok. Z pohľadu náhrady škody je takáto zmluvná pokuta neobhájiteľná aj z dôvodu, že podľa zmluvy nárok žalobcu na náhradu škody nie je dotknutý. Zdôraznil, že žalovaná porušila zmluvu už po dvoch mesiacoch od uzavretia zmluvy a môže sa javiť, že v jej prípade obavy z poškodzovania spotrebiteľa nie sú na mieste. Zdôraznil však, že súdna kontrola štandardných zmlúv je postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a bolo by v rozpore s cieľom smernice, ak by sa neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Súd prvého stupňa zdôrazňuje, že účinná ochrana spotrebiteľa sa môže dosiahnuť, len ak národný súd prehlási, že má právomoc zhodnotiť podmienky tohto druhu na svoj vlastný návrh. Zároveň nastaví výšku zmluvnej pokuty, aby plnila význam pre dodávateľa nepoškodzovala spotrebiteľa, je v danom prípade problematická a podľa jeho názoru ani čiastočná neplatnosť zmluvnej pokuty nie je riešením. Len čiastočné zneplatnenie zmluvnej pokuty by nieslo riziko, že žalobcu by neodradilo takéto opatrenie, pretože v prípade súdnej kontroly by bola len sporadicky zmluvná pokuta zmoderovaná, ale aj tak by ostala a neprimerane by regulovala vzťahy neurčitého počtu spotrebiteľov. Aj tento význam má oprávnenie súdu podľa § 153 ods. 3,4 O.s.p., ktoré umožňuje súdu aj bez návrhu rozhodnúť o neplatnosti zmluvnej podmienky v štandardnej formulárovej zmluve. Z neplatnej zmluvnej podmienky teda nevzniklo žalobcovi právo na plnenie a žalovanej povinnosť plniť preto, súd prvého stupňa žalobu o plnenie zmluvnej pokuty zamietol, rozhodol o príslušenstve prisúdenej pohľadávky podľa § 517 ods. 1 O.s.p. a o trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku, okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, ktorý navrhol, aby v napadnutej časti odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že prizná žalobcovi nárok na zamietnutú zmluvnú pokutu vo výške 329,07 Eur s prísl. Zároveň si uplatnil trovy odvolacieho konania. Rozhodnutie súdu prvého stupňa považuje žalobca za nesprávne. Poukazuje na ustanovenie § 545a veta prvá Občianskeho zákonníka. Z rozhodnutia súdu prvého stupňa nie je podľa jeho názoru zrejmé, že dohodnutú zmluvnú pokutu považoval súd za neprimerane vysokú, spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnosti zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, v dôsledku čoho ju vyhodnotil ako neprijateľnú podmienku uvedenú v spotrebiteľskej zmluve. Žalobca je toho názoru, že prvostupňový súd pochybil tým, že pri hodnotení primeranosti zmluvnej pokuty vychádzal z výšky mesačného poplatku za volací program, ktorý navyše uviedol v nesprávnej výške a porovnával ho s dohodnutou zmluvnou pokutou. Minimálnu sumárnu hodnotu tohto záväzku žalovanej za celú dobu viazanosti je potrebné vyčíslieť ako 24 -násobok dojednanej odplaty za mesačný program O2 pre mňa 70, a to v sume 334,59 Eur. V súvislosti s uzatvorenou zmluvou medzi účastníkmi žalobca zabezpečil žalovanej príležitosť kúpiť koncové telekomunikačné zariadenie, ktorého štandardná cena bola 3.944,- Sk s DPH, žalovaná ho kúpila za kúpnu cenu 1,- Sk s DPH, čím bol poskytnutý benefit vo forme zvýhodnenej ceny v celkovej výške 130,88 Eur. Ďalej bol žalovanej poskytnutý mesačný program, pričom v rámci mesačného poplatku získala 70 voľných minút na volania na účastnícke čísla v sieti O2 Slovensko do iných mobilných sietí v SR a sprístupnených pevných sietí SR. Tieto benefity mali byť kompenzované predpokladaným ekonomickým výnosom, ktorý by žalobca dosiahol pri riadnom plnení povinností zo strany žalovanej počas celej dohodnutej doby viazanosti. V takom prípade by sa dosiahol hospodársky účel uzavretia zmluvy. Je toho názoru, že súd prvého stupňa pri svojom rozhodovaní o primeranosti výšky dohodnutej zmluvnej pokuty musí brať do úvahy aj to, že výška zmluvnej pokuty bola primeraná vzhľadom na význam a hodnotu výhod poskytnutých žalovanej. Žalovanej boli poskytnuté všetky výhody za predpokladu viazanosti 24 mesiacov, čím sa mala kompenzovať strata žalobcu na nižšej cene telefónu a hovorov. V dôsledku porušenia povinností žalovanou musel žalobca od zmluvy odstúpiť, čím sa porušila aj 24 mesačná viazanosť a došlo na strane žalobcu ku škode. Súd prvého stupňa mohol neprimerane vysokú zmluvnú pokutu znížiť s prihliadnutím na hodnotu a význam zabezpečovanej povinnosti. Prvostupňový súd však zamietol zmluvnú pokutu žalobcovi, ktorý si svoje zmluvné povinnosti plnil v celej výške, čím spôsobom nepomerne výhodnejšie postavenie žalovanej, ktorá porušila svoje povinnosti plynúce zo zmluvy. S týmito okolnosťami sa súd prvého stupňa nevyporiadal. Podľa žalobcu je potrebné zväziť aj preventívnu a sankčnú funkciu zmluvnej pokuty a tým aj jednu zo základných funkcií občianskeho súdneho konania, a to výchovu na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na odstup právam iných osôb. Takéto rozhodnutie prvostupňového súdu by mohlo viesť k špekulatívnemu porušovaniu zmluvných povinností, ktoré sa v tomto kontexte javí výhodnejšie pre porušovateľa, ako pre tých, ktoré si zmluvné povinnosti riadne plnia. Dohodu o zmluvnej pokute nie je možné tak považovať za neprimerane vysokú, spôsobujúcu nerovnováhu práv

a povinností účastníkov v neprospech spotrebiteľa, a teda nie je možné ju považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku. V zmysle týchto dôvodov navrhol žalobca podanému odvolaniu vyhovieť.

Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu, a teda okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovieť v zmysle zásad vyjadrených v § 212 O.s.p. spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Výrok rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovieť nebol dotknutý odvolaním účastníkov, a preto nepodliehal preskúmvaniu odvolacím súdom a nadobudol právoplatnosť (§ 206 ods. 2,3 O.s.p.).

Odvolací súd konštatuje, že súd prvého stupňa vo veci dostatočne zistil skutkový stav, vec správne právne posúdil, následne o veci správne rozhodol a skutkové zistenia prvostupňového súdu zodpovedajú vykonanému dokazovaniu.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, účinného v znení k uzatvoreniu zmluvy o pripojení a to k 30.10.2007, spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo, alebo iné odplatné zmluvy upravené v 8. časti tohto zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.

Podľa § 53 ods. 1 citovaného zákona, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Podľa § 53 ods. 4 citovaného zákona, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Citované ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka vychádza z toho, že predovšetkým spotrebiteľ v dobrej viere uzatvára zmluvu s dodávateľom, od ktorého očakáva, že vzhľadom na jeho podnikanie a ponúkaný tovar a služby koná profesionálne a oproti spotrebiteľovi so znalosťou ponúkaného tovaru a služieb, čo zodpovedá poctivému prístupu v podnikaní. Pokiaľ dodávateľ požaduje od spotrebiteľa sankciu za porušenie jeho zmluvných povinností a táto je v nepomere k jeho plneniu, je neplatná.

Citované zákonné ustanovenie sa týka iba podmienok, ktoré zákon označuje za neprijateľné (pre porovnanie uznesenie IV. ÚS 55/2011). Ide o podmienky, ktoré sú nečestné, hrubo poškodzujúce spotrebiteľa, a preto ich použitie zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou. Ustanovenie § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka účinného v dobe uzatvárania zmluvy vypočítavalo indikatívne, čo sa za neprijateľnú podmienku považuje. Vyjadruje snahu, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v súlade s dobrými mravmi. Je totiž nutné zdôrazniť, že spotrebiteľ v súčasných podmienkach štandardizácie bežných produktov bežnej spotreby, ako aj zmluvných podmienok má iba fiktívnu možnosť ovplyvniť podstatu zmluvných podmienok, ktoré sú mu zo strany dodávateľa predložené, pričom často vzhľadom na ich rozsiahlosť a použitú právnu terminológiu nemá možnosť, či už vôbec prečítať alebo pochopiť ich obsah. Ochrana spotrebiteľa sa pritom týka iba formulárových zmlúv, ktoré sú uzatvárané na základe predbežne formulovaného zmluvného formulára, ktorý má dodávateľ vopred pripravený a ktorý používa v dvoch alebo viacerých prípadoch, pričom spotrebiteľ spravidla obsah zmluvy nemení.

V danom štádiu konania je jeho predmetom zaplatenie zmluvnej pokuty s prísl., ktorá vyplýva z dodatku k zmluve o pripojení, ktorá bola medzi účastníkmi konania uzatvorená dňa 30.10.2007. Spomínaný dodatok k zmluve o pripojení je svojou povahou spotrebiteľskou zmluvou a vzťahujú sa na neho ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Z ustanovenia § 544 Občianskeho zákonníka plynie, že účastníci si môžu pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať zmluvnú pokutu, ktorú je

povinný zaplatiť účastník pre prípad porušenia povinností plynúcich zo zmluvy. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky, alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, nemôže však byť v rozpore so zásadou zakotvenou v § 3 Občianskeho zákonníka.

Z dodatku k zmluve o pripojení vyplýva, že v prípade, ak záujemca, resp. účastník poruší niektorú z povinností podľa tohto dodatku, zaväzuje sa tento účastník uhradiť zmluvnú pokutu vo výške 9.913,45 Sk (329,06 Eur).

Odvolačný súd konštatuje, že uvedené zmluvné dojednanie o zmluvnej pokute obsiahnuté v spomínanom dodatku k zmluve o pripojení spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V spotrebiteľskej veci už pri samotnom uzatvorení zmluvy by nemal byť príslušný alebo výlučne sankcionovaný zmluvnou pokutou len jeden účastník zmluvy, a to spotrebiteľ. Táto skutočnosť už na prvý pohľad vyznieva v neprospech jedného účastníka zmluvy, pričom je zrejmé, že žalobca ako dodávateľ nie je nijako sankcionovaný v súvislosti s prípadným nesplnením povinností na jeho strane.

Súdna kontrola štandardných zmlúv je postavená na absolútnej neplatnosti neprijateľných klauzúl a bolo by v rozpore s cieľom Smernice Rady 93/13/EHS, ak by sa pred neprijateľnou podmienkou jeden spotrebiteľ chránil a druhý nie. Rozhodujúce je, že daná zmluvná pokuta v spotrebiteľskej zmluve je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa a nie je rozhodujúca vôľa a subjektívny postoj zmluvných strán. Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením súdu prvého stupňa v tom zmysle, že dojednanie o zmluvnej pokute je neprijateľnou podmienkou v spotrebiteľskej zmluve, predovšetkým z pohľadu časového aspektu, ktorý žiadnym spôsobom nereflektuje na výšku sankcie, ako aj vzhľadom na už spomínaný rozsah zmluvnej pokuty. V zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka je neprijateľná podmienka v spotrebiteľskej zmluve podmienkou neplatnou. Ak je dojednanie o zmluvnej pokute v spotrebiteľskej zmluve neprijateľnou podmienkou, nie je zároveň možné využiť moderačné právo a zmluvnú pokutu znížiť. Odvolací súd ďalej poukazuje na to, že článok 6 ods. 1 Smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že mu odporuje právna úprava členského štátu, ktorá vnútroštátnemu súdu umožňuje v prípade, že rozhodne o neplatnosti nekalej podmienky, ktorá je súčasťou zmluvy uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, doplniť uvedenú zmluvu tým, že zmení obsah tejto podmienky (rozsudok Súdneho dvora ES zo 14.6.2012 vo veci C-618/10). V zmysle tohto rozhodnutia je tak zrejmé, že vnútroštátny súd nemôže zmeniť obsah nekalej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.

So zreteľom na uvedené dôvody odvolací súd hodnotí rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti a teda okrem výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené, ako vecne správny, v dôsledku čoho bol potvrdený postupom podľa § 219 ods. 1,2 O.s.p.

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Žalobca vzhľadom na výsledok odvolacieho konania nemá právo na náhradu trov a žalovanej v tomto štádiu konania trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.